

KRESŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁSŤ STRANÁCH

Predplatná cena :

Na celý rok — — 4 koruny — hal.
Na pol roka — 2 " — "
Na štvrt roka — 1 " 20 "
Jednotlivé číslo 8 hal.

Zodpovedný redaktor :

Dr. ALEXANDER ERNSZT,
páp. komorník, kraj. vyslanec.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám.
sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin
ohlásky a náhodné reklamácie. Cena jedného 4 stípcového
malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.

Obnova volebného zákona.

Parlamentarizmus (ustanovizeň snemová), tak ako ho liberálne vlády u nás do života uviedli, docela ztratil význam a prestal byť tým, za čo ho národ z prvoti držal. Je celý zpotvorený a nevyviera z krve, z myšľania a z vôle národa. Je na nič.

Medzi snemom a národom je veľká medzera. Odcudzený sú jeden druhému; preto ztratil snem všetku vážnosť; preto počuť hlasy: «Načo je snem, keď v ňom ustavične len jedna — a to tá najškodlivejšia strana panuje; keď pre národ nič dobrého neprevede?» Pre túto príčinu nepoživajú ablegáti tú česť — ak ju len draho nekúpia — ktorej hodní by boli, keby stav svoj, akožto zastupitelia národa, zastávali.

Práve pre tento mravný úpadok snemu držíme za potrebné zmeniť naničhodný, nespravdivý a s fídlami sklepaný zákon volebný. Doteraz ani jeden rozumný politik netvrdil, že snem náš je «národné shromáždenie», a že ablegáti mienku národa zastupujú; lebo však nie celý národ volí ich, ale len veľmi malú časť; a mnohí ablegáti nie zato dajú sa zvoliť, aby hájili záujmy národa, ale len pre svoje sebecké ciele. A to je nie dobre! Že pri takýchto pomeroch parlamentarizmus protiví sa národu, to je celkom prirodzené. Lebo prečo by mal brániť národ takú ustanovizeň, ktorej potrebu nevidí?

My od dávna píšeme: «Páni liberanti, nech je už ráz koniec tej nespravdivosti, ktorá od rokov panuje! To je nie po pravde, aby len vyberaní mali právo, väčšina ale, ktorá tiež prispeje k farchám krajinským, aby bola zapovrhnutá a za

nič držaná. Títo ľudia tiež majú nárok na práva občianske; a či dostali ich od vlády?»

Naše slová za každým vysmiali liberáli, pričom istotne mysleli si. To by bolo, aby všeliakí chrapúni mali právo volebné! To je len pre nás!

Zásluha ľudovej strany je, že vláda spravila pokroky k prevedeniu nového volebného zákona. Doteraz ešte len študuje otázku; preto nevieme nič určitého povedať o tom, ako asi mieni rozšíriť právo volebné? Aké budú podmienky? To ale istotne vieme, že neprevede zákon tak, ako by sme to my, ľudáci chceli, ktorí nerobíme rozdiel medzi občanom a občanom. Ponevác ale vláda nemôže to dľa vôle svojej natisnúť násilne na krky národa, ale musí plán svoj predniesť pred snem: uspokojíme priateľov a prívržencov našich, že ľudoví ablegáti zastúpia ich a nedovolia, aby vláda zase povedala ako to vždy robí: «Tu máš tvoje dobré právo» a otrčí ti figu.

Známo je čitateľom našim, že nedávno popisovali mužských, ktorým minulo 20 rokov, s toho ohľadu, aby vybrali si z nich takých, ktorým nový zákon právo volebné dá; a, že všetci popísaní museli odpovedať na rozličné otázky, ktoré odpovede notár, učiteľ, alebo iný popis vedúci naznačil na tlačenej hárky. Medzi inšim: či zná maďarský? Či vie písať a čítať? Či študoval vyššie školy? Potom dopytovali sa na porcie, menovite: na domové, na pozemkové, na dôchodkové. Konečne na majetok. Jak je veľký? Jestli je menší, ako 10. katastrálnych jutár, tak bolo treba čiasťočne udať: koľko je z neho ról, záhrady, vinohradu, lúky, hory. — Toto týče sa hospodárov. Priemiselníci odpovedali na otázky: Či sú samostatní? Či majú licenciu? Ak sú pomocníci,

u koho robia? Pod akou podmienkou? Odkedy? Či sú údovia daktorého spolku robotníckeho, a ktorého? Ak sú bez zamestnania, udat museli príčinu toho.

Teda dľa týchto úprav sbierali dáta. Z tohoto môžeme súdiť — pravda len povrchne — že v jakom rámci bude sa pohybovať celá obnova volebného zákona. Neprenáhliame sa s úsudkom, to necháme na ten čas, keď budeme poznať celý plán vlády. Pritom všetkom už aj teraz máme isté poznámky?

Ponajprv obávame sa skrže porcie. Lebo už samé tie otázky, ktoré vzťahujú sa na ne, sú skoro nesrozumiteľné. A potom, hácky vyplňujú páni *notári* (!) s čím je veľa povedané. Hlavná vec by bola, aby na hácku té isté porcie boli naznačené, ktoré sú aj v knižočke porciovej. Kto však dozeral na to? Kto porovnal číslice?

Ani to nevieme, či spoja rozličné porcie, a dľa týchto určia-li právo volebné, alebo či oddelené ich nechajú, ako je to teraz. Ak by pri starom zostalo, tak nový zákon volebný nič nebude hoden. Tu len naše heslo má platnosť, t. j.: každý občan má mať volebné právo, ktorý isté minimálne porcie — všade jednaké — platí.

Aby dovandrovaní cudzinci ľahko prišli k právu volebnému, o to bude postarano, lebo dľa návodu daného k popisom, občan je každý: ktorý tu sa narodil, kto od r. 1879. tu býva, alebo kto zaopatril si udomácnenie, t. j. prijatý je medzi štátnych občanov. (Kazári tešte sa!)

S podozrením hľadíme na tú otázku: či osoba vie maďarský? Všetci len nechcú k tomu primeriť právo volebné? Od liberálov vystane aj takáto nespravodlivosť, a tak národnosti skoro docela byly by pozbavené práva. Aj to je nie spravodlivé, že za materinskú reč tú uznajú, ktorú patričný najradšie mlúvi.

Pokrok vidíme v tom, že nerobia rozdiel medzi domom a pozemkom, ale oba tieto daňové predmety berú do jednej triedy. Ale ak ich oddelia, a porcie nespoja, nuž budeme zas len tam, kde sme teraz.

Čo sa týče priemyselníkov a robotníkov, o týchto len pramálo nachádzame v spomenutom návode. My sme za to, aby čím viac samostatných remeselníkov dostalo právo volebné, lebo v tomto ohlade najhoršie stojíme na celom svete. Remeselníci sú u nás najväčšími ukrivdení. Libe-

ráli aj teraz — ako čujeme a čítame — lepšie sú zaujatí za socialistov, ako za remeselníkov. Týmto dali sľub, že dopomôžu im k právu. Socialisti ale len tých robotníkov uznávajú za pravých, ktorí sú sriadení, t. j. ktorí s nimi držia. A táto okolnosť je veľmi vážna pre nás kresťanov. Dá sa predvídať, že následkom tohoto každý robotník bude pobádaný k tomu, aby pristúpil do radu socialdemokratov, lebo každý chce byť účastným akého takého práva volebného. Ani nemôže sa žiadať, aby kresťanskí robotníci len pre ľahostajnosť a hriešnu pohodlnosť tých, čo by mali postaviť sa na čelo novej organizácie kresťanských robotníkov — nehľadali si uplatniť svoje práva občianske tak, ako si ich uplatniť môžu. Ponevadž ale takáto kresťanská organizácia sa utvorí o ten svet nechce a len nechce, nuž musíme sa spriatelíť s tou myšľenkou, že veru zimnične činliví vodcovia socialistov privedú do svojich organizácií všetko to množstvo národa robotníckeho. Snáď by už bolo na čase, aby sme pre Boha už raz začali sa starať aj my kresťania o svojich robotníkov. Nenie na tom dosť, len nadávať socialdemokratom, ale nech sa nám páči nasledovať príklad jejich. A jestli nepáčia sa nám činnosť a úspechy socialdemokratov, nuž pokusme sa o to, aby sme my utvorili lepšiu tú organizáciu robotníkov, ako je tá u socialdemokratov, na ktorú kričíme. Kričať na socialistov, a nerobiť dačo lepšieho: to je farizejizmus; to je tá najväčšia hlúposť; to podáva najmocnejšiu zbraň do rúk socialdemokratom proti darebáctvu tých, ktorí by mohli a mali organizovať kresťanských robotníkov.

Jestli my s ohľadov na vlastenectvo a panskú lásku, alebo na pohodlnosť aj naďalej budeme tak hriešne nevšímaví voči našim kresťanským robotníkom: tým činom asi donútime ich, aby v radoch socialistov hrešili na našu nečinnosť a aby pre túto nečinnosť našu hrešili ešte aj na to náboženstvo, ktorého sluhami a zástupiteľmi sme my. Robotníci naši mileradi zkusovali by lásku Kristom prikázanú od nás; keď jej ale nezkusujú, nuž budú hľadať takúto lásku u socialdemokratov, s čím sa my ani najmenej nebudeme smieť honosiť.

Za povinnosť sme si držali priateľov našich obznámiť s plánom vlády, dľa ktorého mieni rozšíriť právo volebné. Badáme istý pokrok v ohlade tomto, ale z toho nedá sa súdiť, že zákon uspo-

kojí nás. Dosiaľ nevieme nič určitého, ale dôverujeme, že ľudoví ablegáti zastúpia nás a budú mocne bojovať proti tomu, a prekazia aby vláda aj napozatým robila nespravodlivosť.

Nech je tak!

F.

POLITICKÉ CHÝRY.

Merkantilizmus.

Keď v daktorej krajine slúžia všetky zákony a poriadky prevažne len záujmom kšeftárov: takýto smer označujeme tým slovom, že «merkantilizmus». A tak aj vládu a ablegátov, ktorí sú zapredaní kšeftárom a týmto k vôli všetko ochotne vykonajú na zlom-krk roľníctva a ostatnej chudoby: na takých ministrov a ablegátov povieme, že sú merkantilni.

Tak sa zdá, že Tiszova vláda bude doprosta merkantilna. Čo by nebol ani žiaden zázrak, veď pán Tisza bol od jakživa aj sám tým najväčším kšeftárom pri takzvanej kupeckej banke, kde aj podarilo sa mu prekšeftovať viac millionov korún — ovšem z cudzích peňazí.

Páni kšeftári teda — u nás sú to výlučne len židáci — posadení sú teraz na koňa a dľa toho sa aj chovajú. Nedávno mal kupecký spolok O. M. K. E. (Krajinsko-Uhorský Kupecký Spolok) shromaždenie, na ktorom vyslovili páni kšeftári boj proti tým, čo neslúžia kšeftárom židom. Aj označili verejne osoby tých vynikajúcich mužov, ktorí pracujú za dobro roľníctva a chudoby. Najväčšmi hnevajú sa na grófa Károlyiho, o ktorom známo je, že zakladá všade potravné a úverkové spolky. To sa pravda našim kšeftárom niako nepáči. Naši židia sú totiž sväto presvedčení o tom, že v krajine tejto nemá práva kupčiť nikto iný, iba žid. A že nemá práva dostať licenc na výmer a trafiku žiaden, krome žida. A sú presvedčení aj o tom, že v krajine tejto financdirekcie a slúžnovci sú len na to, aby boli podlými nástrojmi židov, a aby žiadneho nepripustili ku krčme a ku obchodu, len samých židov.

Vieme, že kresťan ani doteraz nemohol dostať takmer nikdy žiadneho licencu. A tak páni židia mohli byť úplne spokojní so svojimi slúžnovcami a financdirekciami. Ale židia naši chcú byť ešte väčšími páni. Pohrozili sa na spomenutom shromaždení vláde, že pri voľbách len takého kandidáta budú podporovať, čo bude merkantilným, to jest, čo zapredá sa kupcom-židom. Teda židia, ktorí z groší ľudu žijú a bohatnú, zase budú pachoríť sa pri voľbách proti kandidátom ľudovým. Zato zasľúžia ovšem, aby ľud, to jest, kresťanské roľníctvo a chudoba, aj naďalej krmilo si svojich židov. Títo kresťania majú dokázať tiež, že tomu politickému potlačovaniu so strany židov sa srdečne tešia, že neznajú väčšieho šťastia, ako keď im žid zbohatne, majetky kresťanské pokúpi, rozpeleší sa a potom po nivách svojich obehuje na koni okolo ukrčených defoch a starcoch vašich, čo mu tam burgyňu pretrhávajú a okopávajú.

Židov je proti nám malo, ale sú múdri, svorní, teda osmelujú sa verejne vypovedať boj proti nám. Nás je proti nim veľa, ale sme zlí, sprostí, závistliví, nekresťanskí; nuž ľahko si s nami poradia. Hlavná vec: len u židov a vždy len u židov kupovať všetko!

Vystahovalectvo.

Spomenuli sme už, akú smluvu utvorila vláda naša s prieplyvnou anglickou spoločnosťou, Cunard Line rečenou. Hovorí sa, že Tisza teraz chce túto smluvu aj medzi krajinské zákony uviesť pomocou svojej väčšiny liberálnej. Akiste chce to preto, lebo si to spomenutá spoločnosť žiada, aby si na každý prípad zabezpečila svoj znamenitý obchod (kšeft), k akému sa len tak ľahko nepríde. Otázka táto bude teda pretriasaná i na sneme. A tu sa prednesie, že vláda povinná je lífovať onej spoločnosti do 30.000 vystahovalcov ročite, ak by ich ale toľko lífovať nemohla, vtedy štát musí zaplatiť spoločnosti toľko vynáhrady, o koľko menej utrži spoločnosť od vystahovalcov, ako by dľa smluvy od 30.000 cestujúcich utržil mala. Také je to liberálno-vlastenecké hospodárenie! Ozaj: «Uhorská krajina, ty zlaté jablčko, teba predávajú velice ľahúčko!»

Tajné cesty Bánffyho.

Strana Bánffyho rozposlala tajný obežník na všetkých kalvínskych kňazov. Ponevác ale zúrivy Bánffy ešte aj medzi týmito kalvínskymi kňazmi má protivníkov, nuž jeho tajné obežníky vyšly teraz na javo. V týchto obežníkoch ubezpečuje Bánffy svojich kalvínskych kňazov, že istotne zamýšľa previesť z. č. z r. 1848. v tom smysle, aby štát toľko peňazí dal pomerne kňazom kalvínskym, koľko má katolicke duchovenstvo majetkov darovaných od svätých kráľov uhorských: Štefana, Ladislava a iných dobrodincov cirkve katolickej. Za to žiada len toľko, aby každý kalvínsky kňaz bol dobrým kortesom strany jeho.

Tu pripomenieme, že aj židia žiadajú tiež také peniaze a dôchodky od štátu pre svojich rabinov. Nepochybujeme, že «vlasteneckí ablegáti» odhlasujú pánom židom nielen hojnú štátnu podporu, ale aj ota svojho, keby na to prišlo.

Z Turecka.

Turecko a Bulharsko dohodly sa už ohľadom macedonskej otázky, a že turecký sultán toto dohodnutie aj podpísal, toto je zaiste radostný chýr. Lebo vieme, že verejná mienka bulharská oduševňuje sa už od rokov za vojnu turecko-bulharskú mysliac si, že víťazstvom bulharskej zbrane riešená bude macedonská otázka v prospech národnej politiky bulharskej. Medzi bulharskými politikmi hlavne Načevič bol toho náhľadu, že macedonskú otázku treba riešiť so stanoviska balkánskej politiky a síce pokojnou cestou, dohodnutím sn Bulharska s Tureckom. Pred pol rokom získal Načevič bulharskú vládu tejto svojej myšlienke, odcestoval čo povereník do Carigradu a teraz sa úspech jeho akcie už úradne potvrdzuje.

Na základe dohodnutia medzi Bulharskom a Tureckom bude mať Bulharsko právo dohliadať na udalosti v Macedonii a týmto obdrží isté právo miešať sa do záležitostí macedonských. Aby sa ale Bulharsko nemiešalo do záležitostí macedonských viac, než to bude potreba vyžadovať, o to sa zase postará diplomacia Ruska a našej monarchie.

Rusko-japonská vojna.

Jeden z generálov ruského štábu, priateľ hlavného vodcu Korupatkina, vyslovil sa nasledovne: My Rusi pripravujeme si operačnú pôdu pri rieke Jalu. Koncentrujeme sily. Nemôžeme vystaviť svoje predné stráže násilným chŕtkam Japoncov, lebo máme za sebou veľmi zlé cesty. Musíme počítať aj s tým, že sa nesmieme voči Číňanom kompromitovať. Čínska neutralita neni nič iného, než vyčkávané stanovisko. S touto prípadnosťou tiež počítame. Každá akcia proti Japonsku musí byť pre Japoncov smrteľnou a musí veľmi poraziť japonské vojenské plány. V apríli budú Japonci čo do počtu vojska zaiste silnejší než my, neskôr ale chance budú pre nás priaznivejšie. Teraz sú Japonci prinútení napred postupovať, jestli chcú volačo vykonať. Koncom apríla zaiste oprobujú prekaziť železničné spojenie pri Kvantungu. Takej zkušenej a osvedčenej sile, jako je generál Korupatkin, môžeme s dôverou sveriť armádu na ďalekom Východe.

Z tohoto vidno, že Rusi preto ustupujú teraz pred Japoncami, aby ich mohli lepšie potom napádať, zakiaľ sa oni chystajú proti ich útoku. Preto vytiahli z Korei a pravdepodobné je, že sa nepristavia ani na brehoch rieky Jalu, lež že sa koncentrovať budú v Mandžúrii. — Jedna londýnska zpráva tiež oznamuje, že Rusi nenapadnú Japoncov pri rieke Jalu, lež že sa shromažďujú v okolí mesta Mukdenu a tu chcú ukázať svoju silu Japoncom. Toto miesto je pre Rusov preto príhodnejšie, lebo sem sa ruské vojská môžu doviezť po železnici, kdežto ku brehom rieky Jalu musia vykonať 150 km hľhú cestu pešo alebo na vozoch. Časopis Daily Telegraph tvrdí, že cieľom tých troch vojenských sborov japonských, ktoré sú teraz na polostrove Korei bolo len to, aby polostrov obsadily; väčšie japonské vojsko sedá vraj teraz na lode v Nagasake a že vysadne na liaotunskom polostrove, odkiaľ potom vraj tiahnuť bude proti Rusom.

Oznam.

Pešlbudínski katolícki veriáci všimajte si lepšie Kruh katolíckych delníkov, ktorý má svoje miestnosti v VIII-om okrese Práter-u. č. 33. Kruh tento bude vydržiať dňa 24-ho tohoto mesiaca *zábavný večierok spojený s tanečnou zábavou.*

Ďalej v laskavú známosť uvádzame, že katolícki veriáci jozefovskej farnosti usporiadajú dňa 7-ho mája prvú púť ku *Svätému Krížu*. Sprievod púti pohne sa v sobotu, to jest dňa 7-ho mája z jozefského chrámu o pol 6-tej hodine ráno hneď po tichej svätej omši a pôjde peši až

po západné nádražie (nyugoti pályaudvar), kde spojí sa sprievod s viacerými a tam vysadnú na železnicu. Po božnosti odbavovať sa budú už dľa sostaveného programu, ktorý dostanú veriáci pri objednaní železničných karát v miestnosti Katolíckeho delníckeho Kruhu a u pána Vincenta Jonec, spevára. Cena železničnej karty stojí 2 koruny 40 halierov. Pre bližšie a iné úpravy tak pre púť, jako aj pre vyučovanie spevu, miestnosť Kruhu otvorená je každú stredu, štvrtok a sobotu od 7 mej až do pol 10-tej hodiny večer. V nedeľu však hneď po obede od 2-hej hodiny.

Oznamujeme ešte, že Katolícky Delnícky Kruh dá vytlačiť výkaz o doterajších príjmoch a výdavkoch, takže tiež menoslov členov a dobrodincov svojich. Upozorňujú sa zapísaní členovia Kruhu tohoto, že v tom tlačenom výkaze bude uvedené i to, že koľko ktorý člen zameškal splácať príspevku členovského. *Správa.*

Púť do Maria-Celly. Všetkým čitateľom Panny Marie Cellenskej, ktorí s blavskou processiou na to posvätné miesto putujú, na vedomie sa dáva, že kto by chcel putovať s tou blavskou processiou do Maria-Celly, nech sa usiluje tento rok na deň 2-ho mája na 8-mu hodinu ráno do Trnavy. Tí ale, ktorí idú z tekovskej stolice, nech sú v ten istý deň na poludnie v Prešporoku. Processiové útraty z Trnavy do Maria-Celly a nazpät do Šaštína na voze, na železnici, na lodi aj s hudbou zelenickou bude stáť okolo osem korún. S tým sa čitelia marianski úctive povolávajú. *Ján Holleš,*
modleník a správca processie.

Púť do Rímu. Rozličné púte, ktoré v mesiaci apríli chystajú sa do Ríma, spojili sa s púťom tým, ktorý pod vedením čanádskeho biskupa *Dessewffyho* pohne sa dňa 12-ho apríla.

Dľa toho tedy všetci pútnici po suchej zemi na čiare poludňajšej železnice s osobitným vlakom cez Kanizsu-Pragerhof-Cormous až do Rímu budú cestovať. Pohnutie, to jest odcestovanie stane sa z nádražia poludňajšej dráhy (na budínskej strane) dňa 12. apríla popoludní o 4. hodine.

Všetci tí, ktorí sa chcú ešte pripojiť, nech sa čím skôr o bez odkladu hlásia v centrálnej cdstujúcej kancelárii v Budapešti (Vigadó-tér 1.), lebo tí, ktorí sa budú hlásiť už po skončení potrebných záležitostí, len pri železnici budú vzatí do povahy.

Zpomedzi uhorských púťov pri svojej zriedkavosti na veľký záujem môže rátať púť, ktorý povedie dňa 29-ho apríla z Budapešte dr *Ferdinad Wolafka*, debrecenský volený biskup. Paletínský púť tento pôjde cez Konštantinopel do Jeruzalema, po skončení púťu ale osobitne sa prihlasiacimi do Egyptu. Všetkých tu spomenutých púťov cestujúce plány možno zdarma dostať v centrálnej cestujúcej kancelárii v Budapešti (Vigadó-tér 1.)

Kresťania katolíci, čítajte len dobré našské knihy a časopisy!!

Krajinský Púť do Lurdu.

Predsedovia budinskej Marianskej Congregácie, pod hlavným ochranstvom a arcipastierskym požehnaním Jeho Eminencie pána Kardinála-Kniežaprimasa z príležitosti polstoročia od vyhlásenia článku viery o bezpoškvrnom počatí preblahoslavenej Panny, ľudový púť poriadajú do Lurdu, v ktorom každý uhorský katolík, mužský ako aj ženská, môže účasť vziať. — Hlásit sa môžu u vp. duchovného *Adolf Thym*, hlavného sekretára Budínskeho Kat. Kruhu, Budapešť, II., Toldy Ferencz-u. 30., u ktorého aj podrobný plán možno dostať.

V Budapešti r. 1904, v Kvetnú Nedeľu.

Heinrich Fieber,

direktor spolku sv. Imricha.

Adolf Thym,

hlavný sekretár budínskeho
k. Kruhu a preds. Congr.

Dr. Imrich Sebök,

katechét, predseda Congre-
gácie.

Predbežná poznámka!

Čas odchodu púťu: 21. augusta 1904. — Ceny sú:

I. trieda s 8 dňovým zaopatrením	480	korún.
II. „ „ „	370	„
III. „ „ „	215	„
III. „ len s bytom	185	„

Smer cesty: Budapešť—Viedeň—Innomosty—Einsiedeln (pútnické miesto) Genf—Paray-le-Monial (pútnické miesto) Lyon—Toulouse—Lurd—Lyon—Genf—Zürich—Innomosty—Viedeň—Budapešť.

Cesta potrvá 14 dní.

Ďalšie úpravy v podrobnom pláne.

BESEDNICA.

Rozprávky z dediny.

XV.

Hladať treba bolo tak šikovného chlapca, aký bol Ondriš Jašter. Pýlil, strúhal, vrtal, hlobil bez prestania. Iní dedinskí chlapci pasú statok, pomáhajú rodičom pri gazdovstve. Ondriš nebol taký, nemal sa k tomu, jeho drevo zaujímalo. Nemal väčšej radosti, ako keď mohol volačo vystrúhať.

— Uvidíte, že z toho nebude sedliak, ale dáky kúštovný majster, hovorievali ľudia rodičom.

Boh vie, čo bude z neho, odpovedal otec. Koľko sa ho len nabijem preto, a predsa len ďalej babrať neprestane.

— Len ho vy nechajte. Až má k tomu vôľu, nuž nech je tesár alebo stolár.

Otec nechal chlapca, a ten ďalej strúhal.

Jeden deň čo urobil. Vydriapal sa na strechu, a jak pokrýva, tak pokrýva.

— Ale pozri len stará, kde sa výskriabal ten naničhodník, ešte aj sekeru vzal so sebou.

— Nechaj ho. V toď, keď bol ten lejak, premokalo do komory, vtedy povedal, že porláca strechu.

— Abys' to dobre spravil, lebo fa vymlátim, hrozý sa mu otec.

— Nebojte sa ňanka, lepšie ako tesár, odpovedal naradovaný Ondriš.

Keď sišiel dolu, pýtal sa matky: Čo mi donesiete z jarmoku, keď popravím chliev, lebo je už veľmi rozbúchaný.

— Kus chleba vieš zjiesť, ale chliev spraviť nie, odpovedala matka.

— Vsať uvidíte. Ale doneste jarmočné.

Tak sa aj stalo. Taký válov vykresal, ani učený tesár. Otec nechal ho, lebo bol zvedavý, či ozaj vyvede to, na čo sa chytil. Len keď bol chliev hotový, pokrútil hlavou, a povedal žene:

— Počúvaš stará, z toho chlapčiska nebude gazda, a veru ani môj dedo nebol inšie.

— Ja by nedbala, nech by sa vyučil. Snáď najdeme majstra v meste, ktorý ho vezme.

— Počúvaš Ondrej, šiel by si za učňa do mesta, pýtal sa otec chlapca.

— Prečo nie?

Jeden statočný tesár prijal ho za učňa. Kto by opisal radosť Ondriša. Teraz on môže kresat do vôle. Ale aj majster bol rád, že má tak šikovného učňa.

Nuž ale tak to býva, že človek mieni a Boh mení. Asi po dvoch rokoch otec zomrel, a tak Ondriš musel do dediny sa vrátiť. Len nenechá na matku domček, zemičku a statok? Život chudobnej vdovice i tak býva trpký. Chudera, čo by robila sama?

Chudák Ondriš žalostne sa lúčil s majstrom, ten ho ale s tým tešil, že aj z tesárčiny vyžije, toľko naučil sa za dva roky.

Ondriš teda zaujal miesto nebohého otca. Trápil a mordoval sa, ako aj ostatní sedliaci. Ale cez zimu, keď prestala polnia robota, vtedy sa započala ozajstná práca jeho. Mali ste vidieť, ako vyzeral domec jeho. Opravdivá dielňa. Mal pilky, hoblík, dláto, kladívka a Boh vie aké nástroje. To všetko on sám si kúpil, tak dobre gazdoval. Od rána do noci pracoval. A to s akou chuťou! Radosť bolo dívať sa naň ho. Aj chodili k nemu dedinčania na dívy, ale to nemal rád. On len matku trpel pri sebe. Tá chudera ale celá bola blažená, že má tak šikovného syna. Čo ten všeličo spravil, to bolo k počudovaniu. Nielen tesárom bol, ale aj stolárom. Veru ani škola dedinská nevyzerala tak dobre, ako domček Jaštereje. Nové obloky, nové vráta na ňom. V dvore pekný kurinec. Nuž a ten utešený plot okolo zahrady? Taký veru ani jeden gazda nemá.

Ale Ondriš nielen pre seba robil, ale aj pre iných. Vyrobil on pekný groš. Usilovne odkladal peniaze, a ani matke nezradil koľko má. K volačo veľkému sa chystal. Ale musí čakať pár rokov, zakiaľ to prevedie.

Jeden deň na to sa prebudili dedinčania, že Ondriš dovidel murárov, a dal porúcať malý domček.

Sedliakom sa to nezdalo. I tak nemali radi Ondriša, že nechodí s nimi do krčmy, teraz ale keď videli, že stavať bude nový dom, div ich zlô nevzalo od závidi.

— Aká pýcha! Potrebuje kašiel, frflala jedna starena.

— Pravda, bol v meste, teraz tesný je mu domec, v ktorom otec jeho tak dobre sa cítil, poznamenal Valent Kurotva.

— Treba sú mu veľké okná, mrmlal Štefan Zajac. Ale počkaj, neviem či vystaviš, už ťa spredajú. Čo by sa to len nadúval? Z nás ani jeden nemyslí na také volačo. Hja, ale on je pán, jemu treba móda!

Ondriš myslel v sebe: hovorte čo chcete, za to ja dom vystavím.

Aj vystavil, a taký, že hoc aký pán mohol bývať v ňom. Veru odbíjal od ostatných domkov. Ako dáky hrdý páv vzpýnal sa medzi tými.

Jednúc oslovil ho Jožo Chudý:

— Ale Ondriško, na čo ti je pánsky dom. Pozri, my ostatní v akých chalupách bývame. Čo by povedal otec, keby to videl? Veď prídeš o všetko, ak budeš tak troviť.

— Nemajte o to starosť strýko. Nič sa mi nestane. Murárov vyplatil som s hotovými peniazmi. Nikomu som neni dlžen ani haliera. Viem, že ma držia za pyšného človeka, a ver' neni som, len viac hladím na čistotu, na poriadok a na zdravie. Len je veľký rozdiel bývať v zdravom dome, ako v tmavej, špinavej a smradlavej chalupke. Kde je to napísané, že sedliak v takom príbytku musí bývať? Vidíte strýko, ja nepijem pálenku. Odomňa žid nedostane ani fuk, teda toľko zgazdujem. S hoblíkom a so sekerou tiež vyrobím dačo. Čo by neobrátil takéto peniaze na poriadny dom?

— Pravdu máš bratku, dosviečal strýko. No už nech je ako chce, veľký kunštár si. Vždy som hovorieval otcovi, že z teba nebude sedliak.

Nastávajúcu jar zase mali o čom klebetiť dedinčania, lebo Ondriš zariadil dom s novým náradím. Sám vyhotovil posteľ, kasne, stôl, stolice a tak pekne, že mohly stáť i v pánskej izbe.

Matka nestačila rukama zalamovať od divu. Páčilo sa jej to všetko. Ale aj bola pyšná, že má tak šikovného syna. Radosť jej vtedy bola úplná, keď Ondriš nevestu doniesol do domu.

Ani nevolali ju ináč, ako ženou kunštára.

Vyzvanie k predplateniu.

Predplatná cena našich novín je:

na celý rok	4 koruny
na pol roka	2 koruny
na štvrt' roka	1 koruna.

«Krešťan» kiadóhivatala

Budapest, IV., Ferencz József-rakpart 27.

CHÝRNIK.

Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prilepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany polahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novín.*

Koloman Belopotoczky, holomúcky arcibiskup.

Z Rímu oznamujú, že pravdepodobné je, že za holomúckeho arcibiskupa vymenovaný bude vojenský hlavný vikár a veľkovárady kanonik Koloman Belopotocký. Za vymenovanie jeho je aj náš kráľ aj pápež, len rakúska vláda má ešte škrupule, lebo Belopotocký je uhorským štátnym občanom. Vojenský hlavný vikár je rodom Slováč z Liptova a jak v cirkevných tak i v tých najvyšších svetských kruhoch požíva veľkú úctu. O jeho vymenovaní za holomúckeho arcibiskupa teraz vyjednáva rímska kúria s vládou rakúskou.

Nemecká cisárovná ochorela. Z Berlína oznamujú, že cisárovná následkom silného šnorovania sa ochorela. Stav jej budi veľké obavy. Cisárovná presťahovala sa do villy «Bellevue» v Potsdame, kde nemusí chodiť po schodoch.

O stave knieža-primasa oznamuje sa, že kardinál Vaszary sa už natolko zotavil zo svojej ťažkej choroby, že pred niekoľkými dňami už vstal z posteľe. Jaknáhle sa počasie trochu oteplí, arcipastier bude môcť vychádzať aj na vonok. V máji odcestuje do Balaton-Füredu, kde ostane cez celé leto.

Nehoda jedného princa. Z Berlína oznamujú, že automobil pruského princa Fridricha Leopolda na ulici srazil sa s jedným vozom, ktorého oje vrazilo do automobilu. Princ utrpel na nohe ťažkú ranu.

Francúzska vláda proti križom. Francúzsku verejnú mienku veľmi pobúrilo najnovšie nariadenie Combesovej vlády. Vláda totiž «na dokumentovanie vraj všetkých vierovyznaní» naložila, aby zo všetkých verejných budov a menovite zo súdnych sieň odstránili všetky križe, krucifixy a sväté obrazy. Medzi týmito svätými obrazmi je aj veľmi mnoho chýrnych malieb, diela to slávnych umelcov, ktoré teraz umiestnia v museách. Najnovší výčín francúzskej vlády ostro posudzujú i tí najväčší radikáli, lebo nahliadajú, že takéto pokračovanie rozhorčiteľ musí i tie najširšie vrstvy obecnstva, čo môže v krajine vyvolať vážne nepokoje.

Falošné desaťkorunové banknóty. Minister kupectva upozorňuje, že v obehu je veľmi mnoho falošných

desaťkorunových bankot. Papier je o niečo hrubší než je papier pravých, ich farba tmavšia a falšované sú pomocou fotografovania. Číslo «007.920» a seria «1002» sú na nich pozatýmne vytlačené a červená farba číslíc nezotré sa ani po namáčaní.

Zemetrasenie. Zo Štýrskeho Hradcu oznamujú, že v Celji, v Krastniku a v Trifaile cítili dosť silné zemetrasenie, ktoré sprevádzal tupý podzemný hukot.

Diamantová omša. Tit. biskup a kanonik veľkováradský Jozef Winkler 5. t. m. v tichosti slávil svoju diamantovú omšu, to jest 60-ročnú pamiatku svojej prvej omše a z tejto príležitosti stotisíc korún daroval na rozličné dobročinné a cirkevné ciele. Winkler dosiaľ už asi pol milióna korún obetoval na cirkevné a iné dobročinné ciele.

Preložené pluky. Dosiaľ vo Viedni ležiaci marosvásárhelyský 62. a karánsebešský 43. cis. a kráľ. pluk po tieto dni opustia Viedeň a vrátia sa do Marosvásárhelyu, poľažne do Karánsebešu. Na ich miesto pôjde do Viedne békésčabanský pluk č. 101., ktorý dosiaľ leží vo Fehértemplome, a koložvárske 51. peší pluk.

Zrušený testament. Z Koložváru oznamujú, že kráľovská tabula na žiadosť rodiny zrušila testament neobehého stoličného fiškála Petrana, ktorý svoj veľký majetok poručil bol na rumunské národnostné ciele.

Zlodejský praktikant. Drevokupec Loosy Hugmayer (Hold-u. č. 23.) poslal tieto dni o poludni svojho praktikanta 19-ročného Alexandra Brauna s jedným peňažným listom na počtu. Praktikant odišiel ale viac sa nevrátil. Vec oznámili policii, ktorá na pošte presvedčila sa, že Braun peňažný list zručne otvoril, vyňal z neho všetky peniaze desaťtisícšesťsto korún, na miesto peňazí vložil prázdny papier a list zas zapečiatiac odovzdal na poštu. Keď takto peniaze vykradnul ztratil sa bez stopy. Teraz ho polícia kurentuje. Braun je vysoký, chudý, vlasy má rusé, oči modré a malé fúzky. Oškodený kupec tomu, kto toho zlodejského praktikanta chytil, dá jako odmenu desať percentov z toho obnosu, ktorý sa u praktikanta Brauna ešte najde.

Nové bane na diamanty. V južno-africkom Oranži objavili bohaté bane na diamanty. Jedna spoločnosť totiž, ktorá na okolí Hope Walley už od mesiacov pátrala po zlato, náhodou našla na diamanty, ktorých je tam vraj toľko, že vo dvoch fúrach zeme našli 386 karatov diamantu. Diamanty sú viac barevné a nejeden na prvý pohľad zdá sa rubínom alebo zafirom. Spoločnosť odkúpila patričný priestor na baňu za 25.000 funtov šterlingov (600.000 korún).

Srážka vlakov. Pri susednej stanici Rákoš z Hattvanu jachajúci nákladný vlak č. 441. tieto dni vrazil do rýchliku č. 502. jachajúceho z Budapešti do Solnoku. Obe lokomotívy a desať vozňov nákladného vlaku sa porúchalo, ale cestovateľom na veľké šťastie nestalo sa nič. Zle pochodil iba železničný zámočník Ján Csutak, ktorý vypadnul z vozňa a zlomil si ľavé plece. Ochranci zaviezli ho do Rochusovej nemocnice. Vrechnosť a železničná správa zaviedli prísne vyšetrovanie.

Divadelné predstavenie. Slovenský Spolok v Pešťbudíne usporiada dňa 16. apríla (v sobotu) v miestnosťach bývalej Strelnice (VII., Rottenbiller-u. 37/b) divadelné predstavenie. Predstaví sa «Strýdža z pod Hája», obraz zo života ľudu slovenského v troch dejstvách od Ferka Urbánka. Po predstavení voľná zábava. Začiatok o pol 9-tej hodine večer. Vstupné: I—II. rad 3 koruny, III—V. rad 2 koruny, ostatné rady 1 koruna, miesto na státie 60 halierov. Vstupenky dostať: v miestnosťach Spolku (VIII., Aggteleki-u. 17.), u pp. Pavla Brxu (VII., Szövet-ség-u. 30/2 a Ludvika Lumnitzera (VI., Nagymező-u. 3.) a večer (v deň predstavenia) pri pokladnici. Nadplatky sa s vďakou prijímajú.

Slovenky, katolíčky pozorujte! V Pešťbudínskom kat. del. Kruhu (VIII., Práter-u. č. 33.) utvoril sa predošlú nedeľu «spevokol ženského sboru», v ktorom vynaučujú sa milosťpanie a slečinky všetky tie najnovšie «Marianské piesne». Ktorá milosťpani alebo slečinka by chcela do spevokolu ešte pristúpiť, nech dôjde v nedeľu (17. apríla) po obede o pol 5-tej hodine do spolkovvej miestnosti.

Nový peňažný ústav. Zo Zvolena sdeľujú: V Baňskej Bystrici idú založiť jednu novú banku. V záležitosti tejto držali poradu a uzavreli, že pod titulom «Besztercebányai Kereskedelmi Bank Részvénytársaság» (Baňskobystrická obchodná banka účastinárska spoločnosť) založia tretiu banku.

Lúpežná vražda. V Nagy Salonte v Biharskej zavraždili správcu parného mlyna, ktorý prináleží spoločnosti tamojších gazdov. Správca našli v izbe s rozfatou hlavou. Vrahovia vnikli cez sklad na múku do bytu správcovho, správcu sekerou zabili a potom vlámali sa do jeho stolika a odniesli 700 korún. Žandári dosiaľ vrahov ešte nevystopovali.

Požiar. V obci Perbete (v Nitrianskej) chytila sa jedna slamou krytá chalupa a pretože bol veľký víchor, oheň sa tak rýchlo rozšíril po obci, že o polhodinku neskôr už 30 domov stálo v plameni. Škoda vyhorelcov je veľmi veľká, lebo len málokto bol poistený.

Skandál v jednej babskej škole. Z Debrecína oznamujú, že v tamojšej štátnej babskej škole istá Fischerová porodila mrtvé dieťa. Jej manžel pýtal sa, kam sa dieťa podelo, na čo mu v babskej škole odpovedali, že dieťa — zmizlo. Fischer šiel ku hlavnému lekárovi Júliusovi Kenézemu a oznámil mu vec. Kenézy zaviedol vyšetrovanie, pri ktorom vysvitlo, že mrtvolu novorodzeniatka vyhodili — na smetisko. Rozhorčený otec oznámil prípad na kráľ. fiškáláte, ktorý zaviedol rozsiahle vyšetrovanie, počas ktorého jedna opatrovkyňa vyznala, že v babskej škole jo to každodennou vecou, že detské mrtvoly vyhadzujú na smetisko. Dosiaľ 4 detské mrtvoly našli medzi smetami. Škandalózne pomery babskej školy zapríčinili v celom meste náramné pohoršenie.

Čierne osýpky? Jeden viedeňský časopis prináša chýr, že v šopronskej stolici, v obci Szarvkő vypukly čierne osýpky, na ktorú nebezpečnú a nákazlivú nemocnosťia ľudia už vraj zomreli.

Milodary. Na haligovský kostol vo Spiši poslali z Ameriky Šebastian Bjalončík 25 korún, Jakub Habinyák 10 korún, Maria Krisanda 20 korún a Ján Habinyák z Haligovec obetoval tiež 10 korún. — Pekne je to, že aj tam v ďalekom svete sa rozprávajú na svoj chudobný kostol. Takým vznešeným dušiam aj Boh musí byť k pomoci. Nech im Boh tú milú obeť stonásobne vynahradí.

Chýry zo Spiša. Mocne koluje u nás ten chýr, že najbližšie už dostaneme nového biskupa a to v osobe Alexandra Párviho kanonika v Jágru. — Kláštor milosrdných v Podhradí dostal nového priora v osobe Jár-vayho; doterajší predstavený Bureš preložený je do Päti-Kostoloch. — Za majetok prešovského grécko-katolíckeho biskupa, ktorý on vo Spiši má a ktorý z 5 tisíc jutár lesa zgzdovstva, z Červeného Kláštora a z jednej kúpeľi takzvanej Šmrdžonky pozostáva, teraz Ján Kulman bývalý ablegát sobotský poldruha milióna korún obecal. Aj ministeria už privolila k odpredaju toho majetku. — V Kézmarku nedávno istý Ján Urbanský robotník svoju ženu, ako jedného dňa z roboty domov prišiel, s nožom velice popichal a potom ťažko ranenú do rieky Poprád chodil, kde — tak sa zdá — zadusila. Mordára hneď chytili. Pri vyšetrovaní sa s tým vyhovár-al, že on už nemohol s ňou vydržať lebo mu všetko prepila a okrem toho ešte aj neverná bola a že on ten stašný skutok vo veľkej rozhorčenosti spáchal. — Z Poprádu do Starého Šmeksu teraz čez Felku a čez Veľký Slavkov električnú železnicu majú budovať. Tak myslia, že koncom júna už ju bude možno verejnej premávke oddať. Tá nová železnica zaiste veľmi bude napomáhať ešte väčšie navštevovanie našich čarokrásnych Tatier. — V Belej sa nedávno tretia pivováreň otvorila asice pod vedením Vilhelma a Juliusa Hoffmana. — V záležitosti podolínsko-orlovskej železnice znovu poddali ministri obchodu prosbopis, aby sa tá železnica, na ktorú sa už 12 rokov čaká, už ráz vybuďovala. Minister sľúbil, že bude na tom, aby sa to aj v skutku stalo. — Pri Starej-Labovni našli nedávno pri brehu rieky Popráda mrtvolu jedného neznámeho dieťaťa. Do teraz sa nedoznalo, či by to bolo to dieťa a ako sa tam dostalo. — Jarné roboty sa tuná už mocne začali. — V Levoči na ostatnom jarmaku dňa 23. marca bolo 900 kusov rožného statku a 350 koní, z toho sa predalo 341 rožného statku a 72 koní. Rožný statok mal neobyčajne vysokú cenu, za jeden pár krmených volov aj 1200 korún dali. — Zo Smižan dňa 28. marca viacerí kočiši špiritusové bočky viezli do levočskej čistiarni (raffinerii). Ako už v Levoči zložili

bočky, jeden koň vykpnul a jedného kočiša, ktorý blízko k nemu stal, tak uderil na ľavé sluchy, že mŕtvý klesol na zem. — V kéžmarskom lese dňa 1. apríla oheň vypukol, ktorý asi 60 jutier mladého lesa zničil. Mesto má veľkú škodu. Oheň zaiste z nepozornosti povstal. — V Levoči nedávno chytili dve tuliace sa liptovské cigánky, pri ktorých 110 korún peňazí našli. Oni sa priznali, že tie peniaze v liptomskom Vávrišove jednému ukradli. Kto zná, čo ešte vynde z vyšetrovania, ktoré sa teraz deje pri ružomerskom súde.

Epidemia v Kremnici. V Kremnici asi pred trima týždňami zjavily sa sypanice, z ktorých posledné dni povstala celá epidemia. Nemoc medzi školskou mládežou rapidne sa šíri. Vrchnosť porobila poriadky, aby školy na dva týždne boli zatvorené. Niekoľko detí onemocnelo aj na šarlach, na ktorý posavád zomrel jeden žiak.

Dedič trónu vo väzení. Kniežata Ludvika Akva, dediča náčelnického trónu bonambelske-kamerúnskeho (v Strednej Afrike), v Hamburgu polícia chytila a zatkla. Exotický princ žil si po veľkopanský, narobil mnoho dlžôb a kde-tu veru aj klamstvom zadovážil si groše, za čo ho veľmi mnohí veritelia oznámili a milý princ, ktorý sa až priveľmi «civilisoval» v Europe, dostal sa do chládku.

Skutok jednej šialenej. V Trieste v blázinci jedna 35-ročná na rozum pomätená ženská Lucia Coglieri, ktorá svojho času zavraždila bola svoju testinú, na chodbe blázince vrhla sa na 65-ročnú pomätenú Inezu Manzelovú a zahrúsila ju.

Do Vamberíc sa pohne processia z Nádaša (Prešporská stol.) 29-ho apríla. Prvé zastavenie bude v Šaštíne, kde sa prenocuje. 30-ho apríla sa sadne v Šaštíne na vlak a dovezeme sa do Velehradu. Tu budeme účasť brať na sv. omšách; po sv. omšách sa zas sadne na vlak a dovezeme sa na Sv. Hostín na 1-ho mája. Tu sa prenocuje a po raňajšej pobožnosti sa zas sadne na vlak a 3-ho mája sa prinde do Holomúca na Sv. Kopeček. Tu sa tiež prenocuje a 4-ho mája po službách božích sa pohneme na železnici až na Glóziach. Kde sa tiež prenocuje a 5-ho mája po službách božích sa bude pokračovať cesta vlakom až do Vamberíc. Tu sa budeme baviť dva dni. Z Vamberíc sa pôjde peši pol dňa do Varty, odtiaľ sa navratíme spiťky domov na 11. mája. V Horních-Orešanoch, dňa 7. apríla 1904.

Ludvik Lavečka,
vodca processie z Horních-Orešan.

Kto na svoj majetok záložnú požičku mieni si vypožičať, tak nech sa s dôverou obráti ku **«Kisbirtokosok Országos földhitelintézet» Budapest, V. ker., Géza-utcza 2. (svoj dom).** Tento ústav dáva tak malú ako aj veľkú požičku, preto aby bolo spomoženo stredno- a malo-hospodárom. Pre toto požičky už od 300 korún dáva. Kto veľké úroky prinútený je od jeho dlhu platiť, tomu náš ústav s lacnou požičkou ľahko môže pomôcť na jeho ťarchách. Predoslých veriteľov tento ústav z tohto požičkou vypláti, a za lacné peniaze odpravi všetky tie prekážky, ktoré sú s dávaním tejto požičky spojené. — Požičky sa do polý ceny majetku môžu zplácať na 15, 22, 25, 33¹/₂, 34 alebo 50 rokov. — Keď dlžník poriadne platí, ústav náš požičku nemôže vypovedať, ale dlžník svoje dlhy bárstedy, lebo v celkosti alebo v čiastkach bez všetkých pobožných výdavkov môže si splatiť. — Ustav tento dáva záložné požičky na 5% a na 4¹/₂%-ové požičky bez všetkého zťahnutia v hotových peniazoch vyplatiť. — Komu je požička zapotreby, ten nech sa s dôverou obráti na tento ústav, odkiaľ každému na jednoduchý list vďačne dajú vysvetlenie.

Zmenenie rieky Moravy. Z Prešporku oznamujú: Na poslednom valnom shromáždení mestského výboru v prielav, po ktorom môžu lode chodiť, s tým dodatkom, aby pri uzavretí novej obchodnej zmluvy s Rakúskom

Prvé sväté požehnanie.

na návrh veľkopiemyseľníka Jána Ludwiga jednohlasne uzavreli, že na vládu i na obidve krajinské snemovne podajú memorandum, aby rieka Morava prerobená bola

zapezpečili spojenie tohoto prielavu s prielavom Odery, ktorý teraz robia a aby trovy práce tejto zaokryté byly v rámci zákona v krajinských investiciách.

DOPISY.

Prievidza.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velavážený Pán Redaktor!

Ráčte byť tak láskavý, týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Krešťane» uverejniť.

Ako prievádzky súkenník a katolík, usilovne a s radosťou čítam nášho «Krešťana». A ako občan nášho okresu, môžem dôverne povedať, že pekné a dobré dopisy som čítal v ňom z Prievidze, z Lazian a z Veľkej Čiaúše o našom pánu hlavnom slúžnemu, Filbergerovi. To je ale tiež pravda, že keby jeho všetky pekné skutky mali byť opísané, každý týždeň by musel «Krešťan» aspoň dva dopisy doniesť o našom pánu Filbergerovi.

Nuž pozrime, čo teda robí ten pán Filberger, a čo sa o ňom píše? Z Prievidze písali, že ako sa po grobianský držal v katolíckom tovaryšskom spolku. Že sa tak chová v živote, ako taký nezralý chlapčisko. Z Veľkej Čiaúši písali, čo robil v Chrenovci a vo Veľkej Čiaúši. Z Lazian aj dva ráz písali, ako sa im o babu starie, ako pána farára ľúbi za to, že je taký verný ľudák. Ako jednu nevinnú tam zastupuje na miesto fíškála. Ako chce tam v Lazanoch pre jednu špitál postaviť. Ako sa porubský cigáni, dvaja bratia, Matej a Jano, preňho pobili. A zo všetkých týchto dopisov sme sa nadovšetko o tom presvedčili, že ako bláznivo pán Filberger kortešuje pri každej príležitosti a s každou vecou.

Čo je to ale všetko ešte k tomu, čo on všeličo vyvádza! — Všetek jeho rozum a čas vyvítkuje len na kortešáciu. Kedykoľvek a kdekoľvek, a v kancelárii najviac — keď prídu k nemu úradní, alebo občania súkromní, to je prvé uňho: «Áno! Teraz som vám dobrý, teraz ma poznáte! Ale pri voľbe ste ma nepoznali.» — Bodaj by sme ňa nikdy neboli poznali — myslia si mnohí a nadovšetko Hradčania.

Nasledovne vypláca tých, čo k nemu prídu úradne: Toť kedysi boli z Lazian asi 10-ti úradskí v kancelárii u pána Filbergera vo viacerých záležitostiach. Na jejich prosbu im odpovedal: «Čo nejdete k tým vašim dlhoolickým súkenníkom? Však sú to vaši Bohovia!» — Len pomaly s Bohom, pán Filberger, a s prievádzkymi súkenníkmi! Môžu sa hanbiť, že naši sedliaci, naši katolíci a voličia dajú na prievádzkových súkenníkov viac, ako na prievádzkeho hlavného slúžneho.

To je veru haňba!

Keď Rástočania, úradskí, aj rástočianske ženy všetky chcujú mať istú ženu za babu, povie im pán Filberger: «Tá len vtedy bude babou, keď bude jej muž liberál.» Či to nenie na posmech? Lúbil bych vedieť, čo má baba s liberálnou?

Vedia, ako zvíťazí liberál v prievádzkom okrese? Nech dajú v každej obci vyvoliť aspoň 20 báb. Mužovia musejú byť všetci liberáli. Potom nech dajú každej babe 2 vóta. Jedno bude pre muža, a jedno pre nich.

Keď Pradnančania, úradskí, boli u pána Filbergera v záležitosti platenia za jednu cudziu osobu špitálske útraty asi vyše 200 korún, takto ich privítal: «keby ste mali liberálneho ablegáta nuž by sme to voľako spravili.»

— My sme nezabudli, ale pán Filberger zabudli, že sme za 30 rokov volili vždy liberála, a nikdy sa nám to «voľako» nespravilo! Veru tak! Na toto čo povedia pán Filberger? A takto to ide so všetkými občanmi. Ako-koľvek prídu do tej kancelárie, hneď im šprihá do očí: že teraz ma poznáte, a pri voľbách ste ma nepoznali. A hneď začne každého obracať na liberála. Jedných prosí, druhých zase straší. Ako ku ktorému má aký prístupok.

Nad jeho dvere by patrilo nasledovný nápis: «Tu kortešuje hlavný korteš z liberálnej strany.» Aspoň by sme vedeli, že sú to neni náš pán slúžny, ktorého platia z našich mozolov, ale je to liberálny korteš; a neišli by sme nikdy k nemu, lebo toho platí liberálna strana.

Smutné je to veru, že pán Filberger zabudli, že sú oni hlavný slúžny nášho okresu, za čo ich my, jedine my platíme, a nie sú korteš liberálnej strany, za čo ich tí asnaď neplatia. A preto by to dobré srdce, ktoré majú pre liberálnu stranu, mali mať pre nás. Lebo za to krajina bude stáť aj na ďalej. Keď aj celá liberálna strana padne, a pán Filberger môžu byť hlavný slúžny, ale keď krajina padne, aj pán Filberger nebudú viac slúžnym.

Pekne by to vyzeralo, keby v uhorskej krajine každý hlavný slúžny na ten spôsob kortešoval, ako pán Filberger. Vtedy by každý hlavný slúžny ztratil pred ľudom všetkú čnosť a charakter, a bol by všade ľudák ablegát, ako u nás.

Pán Filberger sa pred nami občanmi vždy chvália, ako nám oni dobre robia, aký sú oni nám verný priateľ, aký sú nám oni otec dobrý, vo všetkom nás zastupujú, chránia a bránia od všetkého zlého. Pozrime teda té dobré skutky, čo nám už porobili pán Filberger, odkedy sú náš slúžny. Aspoň zopár príkladov tu spomenieme nakoľko sa vieme rozpamatať:

U nás, v Prievidzi, robili proti mestu, aby sme nie my, ale aby židia dostali regál a konzum. Rozkázali komisárovi, aby o 1600 korún viac pýtal od mesta za konzum. Proti nám robili, aby sme nedostali mestskú licenciu, lebo to židom škody. Pri uhelných bačiach sa skoro zabili, tak robili proti celému mestu a mešťanstvu. Chceli nám jedného známeho žida za senátora na silu vyvoliť. Neporiadky, nepokoj robia všade. Mišika, že dobre zuby trhal, pokutovali na 100 korún. Rychtára nám zo služby vyzdvihli, za to, že mesto a mešťanstvo bránil. Pri horskej záležitosti politiku zamiešal, lebo sú naši horskí predstavení ľudáci. A ešte všeličo zlého nám už porobil. V Nedožeri Mokrého, za to, že dobre a darmo zuby trhal, pokutoval na 100 korún. Tu ale škaredo vyšiel na po-

smech. — V Bojniciach pri komasáciach sa nestaral, aby občanania neboli ukrivdení. Nemal starosť o mestské mlyny, aby pri nich ostaly záhrady. Vo viacerých obciach nedá na to pozor, aby občanské majetky neprechádzaly na cudzie ruky. Jemu je to jedno, či žid má té majetky, a či kresťania. Lazancom nekoná, aby dostali most. Pravnánčanom a Necpálanom nedal úpravu a pomoc, aby sa oslobodili od viac sto korún platenia za cudzieho chorocho. Tužincom a Chvojničianom nepomáhal pri kommasáci, keď tam nespravodlivo drali a lúpali o peniaze chudobný ľud. Rástočanom nedá tú babu vyvolíť, ktorú celá obec chce, ale tú, ktorú žid a notárius žiadajú. — Chrenovčanov chce na silu prinútiť, aby dvoch bujakov držali. Bárs majú len 52 krav. V Malej-Lihotke Kocúrik a obec Polušin nemohli niako licenciu dostať. Ale židia dostali hneď. Lebo to tak pán Filberger chce. O tomto ešte budeme písať. Hrádčanov pokutoval po 30—50—60 korún, že v jaseň pásli, keď bola hlinačka. Najprv že im dovolil, a potom ich drali. Nemali tí chudáci dosť pokuty, že nemohli pást, orať a siať?

Toto sú té dobré, priateľské, otcovské a slúžnovské skutky! Tu už rovno môžem povedať: nech nás Pán Boh chráni od takých priateľov! A či len vôbec niečo vykonal pre náš okres? Dobré zbožia, alebo zemiaky na semeno? Nejaké gazdovské mašiny? Príkladné hospodárstvo či už tu zariadil, ako to iní slúžnovci robia?

Pán Filberger! Takéto skutky oni majú robiť! O toto sa majú starať. To je ich povinnosť. Za to ich platíme, aby nám takéto veci konali, ale nie za ich bláznivé kortešovanie. Však sa im pri voľbách odslužime za jejich otcovské dobré opatrovania. — Už môžu sme sa prisahať zase, ako 1901. roku u žida Freibergera, že ich už ani Rímský Otec neprevládze. No dobre! *Súkenník.*

Zo Spišského Richvaldu.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!
Velactený Pán Redaktor!

Jestli za dobré uznáte, ráčte prosím tieto moje riadky v Kresťane uverejniť.

S radostou beriem pero do ruky a chcem oznámiť tú moju radosť, ktorú som pocítil, keď som do nášho krásne ozdobeného chrámu vošiel, že som neznal na ktorú stranu mám prv pohľadnúť. Lebo pred pár mesiacmi, keď som z domu odišiel, mali sme len oltáre nové. A teraz máme i múry tak veľmi starého chrámu krásne omaľované, čo všetko šikovná ruka maliara Edvarda *Bönisch* zhotovila.

Teraz chcem opísať milým čitateľom ozdobu nášho chrámu. Pred hlavným oltárom, vo svätine, na podnebí, na ľavej strane je srdce Ježišovo, jako láskou k nám horí; na tej istej strane v oblaku sú všetky nástroje vy-maľované, s ktorými Ježiš mučený bol. Na pravej strane je zase Srdce Panny Marie; na prostredku je bäránok so zástavkou, potom sú štyri anjeli Cherubíni. Na predku svätiny na podnebí je Ježiš, s rozopiatými rukami a pod Ním je tento nápis: «Podte ku mne všetci».

Na ľavej strane, nad bočným oltárom je obraz, jak Panna Maria sv. Alžbetu navštívila. Pri druhom bočnom oltári je obraz, jako Zachariáš obetu koná a anjel sa mu zjavil. V prostred chrámu je na podnebí Ježiš, jak sv. Petrovi kľúče oddáva. Nad chorusom je s jednej strany organa pápežská a s druhej strany organa uhorská koruna. Bočné steny sú tiež veľmi pekne maľované. Tiež aj dlažba je veľmi pekným žltým a červeným kameňom vyložená, len sa tak všetko blisť. A to, jak mne moji rodičia rozprávali, že môžu Richvaldzani len svojmu pánu farárovi najsamprv poďakovať, lebo oni pri tom mnoho starosti mali. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradi! Tak krásneho chrámu v celej Magure niet, aký Richvaldčania teraz majú.

Končím môj dopis; keď Pán Boh dá, na druhý ráz viacej napíšem.

Z Hornieho-Kamenca.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Prevelebný Pán Redaktor!

Prosím o laskavé uverejnenie tohto môjho dopisu v našom obľúbenom «Kresťane».

Predsa leci kedy, aspoň ráz do roka chytím aj ja pero do ruky, aby niečo napísal do nášeho milého «Kresťana».

My tu máme sa tiež dosť čo ponosovať, bo zárobkov nemáme. Ľud náš zväčša zo sveta žije. Jak ale domov príjde na té sviatky, prvé je: peniaze minúť u nášho Moricka, a po sviatkach «avante» zas do sveta. Tu Moricko dá tovar na «veru» (borg) za ktoré každé sviatky vyše tisíc zlatých dostane v hotovosti.

Na mienku nášho pána farára a nás farníkov chceme si náš Boží chrám tohto roku dať oblieť, lebo je už celý opustený.

Tak tiež aj cintorin (hrobytov) máme taký opustený, že veru šfiastia že nebývame pri hrackej, kde viacej ľudí chodí, ináč by sme sa museli — keď nie pred Bohom — tak pred svetom hanbiť, lebo ani v tomto nieto kríža. Ten čo bol, je polámaný a teraz sa žiaden o to neozre. Tak vel. pán farár, mali by ste sa už aj o toto ozreť, aj na tento cintorin, totižto aby nezabudli ste kríž dať postaviť!

Ja sám obetovať budem 2 koruny. *Pavel Hankeje.*

Milodary na kostol P. Marie na Hore Levočskej.

Zo Šenglkra (Šariš): Ján Smolko, mlynár sberka 20 korún; zo Spišských-Vlachov: Ján Benčák 30 korún; z Popradu: Jozef Teleki 10 korún; veriaci z Veľkého Bobrovca 16 korún 40 halierov; veriaci zo Šovara 35 K; veriaci z Bologda 32 korún; veriaci z Novačan 44 korún 62 halierov; veriaci z Brezovici 12 korún; veriaci z Torisi 59 korún 10 halierov; z Rovného: Maria Huserik, Katerina Malušek, Karolina Kurucar, Anna Beluš, Adam Varga, Veronika Sabadoš, Michal Tokarčík po 1 korune; Adam Hudmec 2 koruny; Matej Cvajniga z Vikartovec 18 korún 10 halierov; z Mislavy: Anna Macák 10 korún,

Ondrej Stašik 20 korún, Tabian i Podsedlý sbierka 60 korún; viacerí z Košíc 14 korún; zo Spišských Vlachov; N. N. 17 korún, Maria Petrovič, Maria Fonda, Ján Keresťeši, Katerina Marinčák, Sabina Pisko, Katerina Henel, Michal Ružbarský, Anna Dadej, Michal Machala, Maria Jacko, Maria Takáč, Maria Belej, M. Pustaš, Ján Poláček, Ondrej Petruška, Ondrej Lenart, Štefan Petrus, Anna Machala, Jakub Karhučák, Maria Penčas, Anna Pavlik, Anna Kostik, Jozef Javorka, Zuzanna Valigursky, Maria Surak po 1 korune; Katerina Keresteši 10 korún, Ján Sokol 10 korún, Ján Beli 5 korún, Jozef Kopudan 2 koruny 10 halierov, Julie Sojak 2 koruny 40 halierov, Štefan Eroši 5 korún, Ján Hovanec 2 koruny, viacerí 5 korún, Anna Bodnovič 2 koruny, Maria Bocak 4 kor., Ondrej Lenart 1 korunu 74 halierov, viacerí 8 korún 82 halierov, J. Roman 2 koruny, Maria Tóth 3 koruny, Barbara Litvin, Ondrej Senko, Anna Čorba, Zuzanna Parička, Jakab Matej, Zuzanna Kučma, Ján Borbaj, Maria Balaz, Anna Dubej, Jozef Štefanek, Maria Mlinar, Zuzanna Guleja, Ondrej Hutai, Ondrej Majlak, Ondrej Bučina, Štefan Bučina, Katerina Gomovský, Štefan Majoroš, Béla Hanaček, Maria Jančo, Helena Franko po 1 korune, Ján Škrak 2 koruny, Alžbeta Šulcz, Maria Troček 2 kor., Alžbeta Šalata 2 koruny 10 halierov, Ján Koma 2 kor., N. N. 5 korún 68 hal., Adam Mikloš 2 koruny, Ján Kačák 2 koruny, viacerí 7 korún, Juraj Michnik 6 korún.

Zázračná Matka Levočská nech bude všetkým hojnou odplatou.

Odkazy redakcie.

Do pozornosti všetkým: Kto chcete predplatiť alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť: *Kreštan kľadôhivatala, Bpest, IV., Ferencz-József-rakpart 27. szám.*

Pavel P—va, spevár v Jab. Keď bude Vám možné, tak môžete aspoň na podporu, alebo základinu niečo zohnať. Knižky Vám pošleme, keď budete potrebu mať na ne.

Imrich Pejko v Zenici. Pišete pravdu! ale čo-že, keď také veci nemožno nám uverejňovať v našom časopise. Pošlite «Kat. Nov.» tam Vám to snáď uverejnia. Ináčej zdravstvujte!

Ján Selesínyi v Dol. H. Proti takému otráveniu niet lieku takého, ktorý by Vás rýchle vyliečil. Otrávenie stalo sa pomaly, a tak aj vyliečenie pojde len pomaly. Vy musíte prestať fajčiť, musíte sa čím viac zdržovať na čerstvom povetrí. Musíte požívať: mlieko, zeleniny, ovocie a málo mäsa pečeného. Na miesto vody pite odvar z týchto zelín: málo rozmajrín, málo listov dubových, málo listov žihlavových a trochu viac hlistníku. Zeliny této majú byť suché, posekané na sečku a pomiešané. Varíť treba takto: z pomiešaných zelín vezmete za hrst a uvaríte ich v holbe vody. Piť môžete z nich ráno o pol 12-jej a na noc za vinný pohár. Keď bude horúco, kúpať sa treba — ale na krátkučko — v chladnej potočnej vode.

Spisy redakcii zaslané.

Upozornenie: Keď chcete si zadovážiť túto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

Májové kvety' čili nábožné rozjímanie o blahoslavennej Panne Marii. Spracoval Fr. Sasinek. Vydal Fr. Richard Oswald. Cena 80 hal. Dostať: Fr. Richard Oswald, správca fary, Tepla (Lenge) o. p. Bélabánya.

Jako sa spovedá rozumná mládež? Duševné zradlo. Vydáva Redakcia «Posla božsk. Srdeca Ježišovho». Cena 10 hal. Pre knižku takto pište: Redakcia «Posol božsk. Srdeca Ježišovho» Trnava, (Nagyszombat).

Včelár, nauka o včelárení pre ľud a ľudové hospodárske i opakovacie školy. Sostavil Ernest Lovecký, učiteľ a včelár. Vydal spolok sv. Vojtecha v Trnave (čo podielovú knihu na spolkový rok 1902—3). Cena výt. 60 hal. Knižkočka formátu malej 8-o na 138 stránkach s obrázkami obsahuje nauku včelárenia, podanú slohom ľudovým, s láskou k veci, priehľadne a prakticky. Za touto knižkočkou bude nasledovať ešte druhá o včelárení; ačkoľvek i táto sama o sebe už je uzavreným celkom. Druhý sväzok bude obsahovať zovrubnejší výklad o takzvanom modernom-sedliackom včelárení. V našej dobe, kde západné národy všemožné nauky hospodárske veľmi horlive pestujú, my Slováci ale sme v nich hodne zaostalí, odporúčame čo najvrejšie túto dobrú knižkočku priateľom ľudu do pozornosti.

Ježiš priateľ dietok. Modlitby a piesne (80 s notami) pre kat. školské dietky. Cena v plátne viazaného výtisku 70 halierov. Strán 344, piesní 248. — Táto knižka behom desať rokov päťkrát vydaná bola, dovedna v 48 tisíc výtiskoch. — K dostaniu je u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke, ostat. pošta Liptó-Rózsahegy. Za vopred zaslaných 13 korún 50 halierov pošle 20 výtiskov frankované.

Knihvedenie pre gazdovsko potravné a úverné spolky. Cena výtisku viazaného, franko 1 kor. 60 halierov. K dostaniu u pôvodcu Štefana Janovčik, farára v Likavke o. p. Rózsahegy. — Táto knižka je praktične sostavená a osožná pre tých, ktorí potravné spolky spravujú. Potravným spolkom ju vrele odporúčame.

Posol Svätého Antona. Mesačný časopis, vychádzajúci na 16 stranách s utešeným obsahom a krásnymi obrazmi. Redigujú: Edvard Sándorfi, katechet a Andrej Červjenka učiteľ. Predplatné na celý rok 2 koruny. Číslo na ukážku dostanete zdarma, keď na karte to žiadate budete. Adressujte takto: «Posol Svätého Antona» Buda-pest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

Znížené ceny. Knižka: «K čomu vedie opilstvo» smutná, ale pravdivá udalosť zo života ľudu stojí odteraz miesto 20 hal. len 12 halierov. Dvadsaťpäť kusov 2 koruny 50 hal. 50 kusov 4 koruny. Za tie isté znížené ceny dostať aj knižkočku «Chlieb Svätého Antona», alebo: «dva

obrázky z pobožného života» od Zaoska. Pre tieto knižky máte písať takto: «Posol Svätého Antona». Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28. Noví predplatelia na «Posla Sv. Antona» obdržia jednu z týchto knižočíek *zdarma*.

«**Posol božsk. Srdca Ježišovho**» — časopis obrazmi okrasený k rozmnoženiu úcty božsk. Srdca. Vychádza u pátrov-jezuitov v Trnave, Prešporská stol. mesačne raz. Predplatná cena na celý rok aj s prílohou 1 K 60 halierov.

Dejiny milostného miesta Blahoslavenej Panny Márie veľko-topolčanskej. Spísal Jozef Haverla, obetujúci kňaz. S odobrením ostrihomskej hlavnocirkevnej vrchnosti Z maďarského preložil Jozef Buchta, nitra-bojnanský kaplán. K dostaniu je v knihtlačiarňi Juliusa Zhorellu vo Veľkých Topolčanoch.

Ceny potravných článkov.

Úradno značené priemerné ceny za 50 kilogramov.
Pšenica: tiská K. 8'05—8'70, peštianska K. 8'00—8'50, belehradská K. 8'00—8'55, banátska (76 kilogramová) K. 7'00—8'90. — *Raž*: K. 6'35—6'60. — *Jačmeň* na kím K. 5'80—6'10. — *Ovos*: prvotriedny 5'75—6'00, druhotriedny 5'60—5'85. — *Kukurica*: K. 5'30—5'40. — *Repica*: K. 10'35—10'55. — *Prosó*: K. 5'30—5'40

Múka.

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	14'40	13'80	13'20	12'50	12'40	12'00	11'60
		č.	7	7½	8		
		K.	10'80	9'60	5'80		

Otruby: K. 4'20, hrubé K. 4'30.

Datelinové semä: lucerna K. 54'00 do 62'00 za 50 kilogr.

Zemiaky: ružové K. 4'00—4'40, žlté K. 5'00—6'00 za 100 kilo.

Strova: Veľký biely *bôb*: K. 7'75—8'00, tmavý K. 6'50—6'80, drobný K. 8'50—9'00, tarkavý K. ——. *Hrach*: K. 12'—13'00. — *Šošovica* veľká čistá K. 14'00—15'00. — *Konopné semä*: K. 9'00—9'25. — *Lanové semä*: prima K. 12'90—13'00. — *Rasca*: K. 29'00—30'00. — *Mak*: sivý K. 24'50—25'00, modrý K. 26'00—27'00. — *Eadník*: K. 7'00 do 7'50. Všetko 50 kilogr.

Koloniálny tovar: *Cukor* rafinovaný K. 69'00—69'50, kockový K. 71'00—71'50, kandis biely K. 72'00, žltý K. 68'50 za 100 kilogr. s pobravnou daňou.

Petrolej: americký (*) vo veľkom K. 46'00 prima ruský (***) K. 43'00 za 50 klgr.

Lekvár: srbský (1903) K. 14'25—14'50, slavonský (1903) K. 14'25—14'75 za 50 kilogr.

Slivy: bosenské (120 kusové) K. 23'50 do 23'75, srbské (80—85 kus.) K. 24'00—24'50.

Sviňská masť: budapeštianska K. 60'00 do 67'50.

Spiritus: Rafinovaný tovar vo veľkom K. 151'00 do 152'00. Denaturalisovaný, k priemyselným účelom jeden barill 43'00—44'00.

Do 500 zl. mesačne

(a to len ako extra zárobok) môže každý ľahko, statočne a bez všetkých útrat zarobiť. Pošlite a to hneď Vašu adresu pod S. K. 163 na

Kanceláriu oznamov Steinhausem

Karlsruhe (Baden) Amalienstrasse.

Najlepšie

Koše

dodáva známá firma

JOSEF MECERA

v Čelakovicích (Čechy).

Ziadajte si cenník.

Zdarma a bezplatne zašlem môj, v slovenskej reči, bohaté ilustrovaný cenník, ktorý viac než 400 obrazov obsahuje rozličných hodín, zlatých a strieborných predmetov ako aj hudobných nástrojov

JÁN KONRÁD

I. hodinová dielňa a výnimočný obchod
v BRNE (Česko).

800

Vnemoemci Sv. Rochusa bolo už 136 pádov takých z pomedzi ktorých ostalo úplne vyjrečebných 129. Od dávnejšej doby totiž upotrebujú na proti lámke takzvaný

REPARATOR.

KRIEGER

Veľká flaša stojí 2 kor. — Malá flaška 1 kor.

Hlavný sklad je: **Veľkární Korona, Budapest, VIII., Kalvin-tér.**

K dostaniu je aj po druhých eh. le. kárhách. Poštové rozpošie lanie je každodéme.

Hľadajú sa s dobrej rodiny pochádzajúci

14—15 chlapeci za učňou,

ktorý v rezbárčine dreva úplné vycvičenie dostanú do sochárskej umelecko-dielne p. **Hölzel Mór a synovia, Bártfa, Kossuth Lajos-u. č 7.** Blížšie vysvetlenie v kancelárii ústavu možno dostať.

Brady
Ochranná známka.

Chyrečný, starý domáci liek!

Ráďte na ochran-
nú známku a na
podpis pozorovať.

BRADY-ho
MARIACELSKÉ

ŽALÚDKOVÉ KVAPKY

Cena jednej fľašky
80 hal. Cena veľ-
kej fľašky I koruna, a
malej fľašky 40 hal.

Zázračne účinkujúca sila zvlášte pri neduhoch žalúdkových a spodných čiastkach tela alebo kŕčoch zapečenia, pri neduhoch troviacich ústrojov a z tohto pochodiacich nemoci tak neoceniteľne dobrým sa osvedčil ako pri odrastlých tak i pri deťoch, že si tým svetochýrne meno vydobí. Brady-ho Mariacelské kvapky dosiaľ ešte žiadon liek neprevýšil pri účinkoch: nechuti k jedlu, zlej chuti, slabosti žalúdka, zduti, gŕgani, žalúdovej záhe bŕadačke, hnusení a davení, boeni hlavy, žalúdokových kŕčoch, tvrdej stolici alebo zapečení, pri obtažení žalúdka s jedlami a nápojmi hlistach, pri necuhoch pečienkových, slezínových, zlatej žile atď.

Cielom láskavej pozornosti.

Od kupovania padelajúcich liekov vystrihami každého, každý nech si rozhodne žiada Brady-ho Mariacelské žalúdočné kvapky.

Už vyššie dvesto rokov zname

BRADY-ho

Mariacelské žalúdočné kvapky, ktoré sú z najúčinnějších liečiacich trav sosa-vene, čo znak jejich pravdivosti každá fľaška je jednou červenou, na vrchu sa nachodiacou ochrannou známkou a menom opatrená a v šútku zapakovaná, na návod e všk, ktorý je ku každej fľaške priložený, okrem toho označene je, že sa tenže tlačil v tlačiarňi K Guseka v Kremserbene.

139/III

Ústredný sklad: **Karol Brady** lekár ku «Uhorskému kráľovi» vo Viedni.

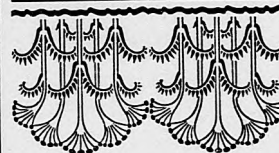
Uhorské zastupiteľstvo: **Jozef Török**, lekár v Budapešti.

Oznamy prijíma
redakcia

„Kresťana“

BUDAPEŠT,
Szentkirályi-ül. 28/a.

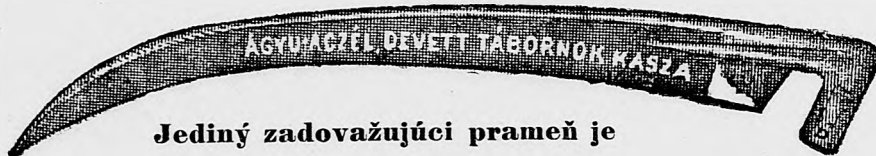

Najlepšia kosa na svete je „kosa z delovej ocele generála Devetta“,

ktorá je z najvýbornejších kovov složená shtovená je z najlepšej a najvýbornejšej delovej ocele, a s takou umeleckou vedou je dvojnásobne zahartovaná, že jej možnosť vzdorovania stojí na najväčšom stupni a prevyšuje všetko, čo sa v tomto obore nachodí.

Ochranná
známka.

Jediný zadovažujúci prameň je

PAVEL SOHR, v SOMOGY-SZILL-E,

ku ktorému majú sa zaslať všetky dopisy a objednávky, týkajúce sa kôs generála Devetta

Ceny kosi generála Devetta 65 70 75 80 85 90 95 100 cm.
z delovej ocele sú: 95 kr. 1 zl. 1 zl. 09 kr. 1 zl. 10 kr. 1 zl. 15 kr. 1 zl. 20 kr. 1 zl. 25 kr. 1 zl. 30 kr.

Pri objednaní 5 kusov poštové výdavky znáša firma. Pri objednaní 10 kusov tiež dielňa znáša poštové výdavky a k tomu jednu kosu ešte zdarma zašle. — Za každú kosu z delovej ocele generála Devetta dielňa ručí a nezodpovedajúcu kosu dielňa bez všetkých útrat začaruje (ale zo skúsenosti vieme, že medzi 1000 kusami sa ani jedna zlá nenachodí. Pravá novota! Vyznačená koša zfhajúcím kľúčom 20 kr. «Diadal náčinie ku nakutín, kladivko, a penka 85 kr. Amergánsky brúsiaci kameň pre kosu na svete najlepší 20 kr.

Objednávky sbierajúcim dáme osobitnú vzáctnu výhodu. — Každý nech si žiada cenník na dopisnici. S kosou z delovej ocele generála Devetta pri jednom brúsení možno na diaľku 250—300 krokov kosíť. Jedno nakovanie dostačí na viac dní. Kosa z delovej ocele generála Devetta zhotovená je po ruke

Diamantová ocelová britva s trojročnou zárukou za 1 zlatý 50 krajciar. Cenná britvová pošva zdarma.

Zajímavá rozprávka.

Opravdivá udalosť zo života. Vypráva Jozef Lindhof, Beocsin. Napodobný tisk zakázaný.

«No, teraz hovor!»

«Dnes veru sa neoslobodíš od nás!»

S týmto doliehavým vyzvaním na jedného starého strýka dotierala jedna spoločnosť, ktorá v nedeľu večer sedela okolo stola v hostinci «Pod Hviezdu».

Ten starček, ktorý zo susednej dediny bol, konečne sa podal a započal svoju rozprávku. Veľmi vzdychal, i slza mu vypadla z oka. Myslel na Marku, chudinu dobrú Marku, ktorá sa pred 8 dňami vysťahovala do studenej zeme. Marka, ktorá tohoto starčeka tak ctíla jako druhého otca, pred smrťou mu vyprávala jednu udalosť, aby ju každému povedal, a na to bola žiadostivá celá obec.

Horniakovci manželka boli veľmi chudobní. Markin muž pred 4 rokmi vysťahoval sa do Ameriky, a od toho času nedal ani chýru o sebe. Marka, jeho manželka, vykladávala si živnosť s pránim šiat. Ťažkú prácu konala a okrem toho ešte chudina i mnoho trpela, lebo ju rozličná nemoc prenasledovala: **Klopania srdca, bolenia hlavy a závrat.** Ale nielen ona bola chorľavá, ruka božia sišla aj na jej malú dcérušku, ktorá bola škroflavá a následkom otvorených rán tak zmrzácela, že na vzdor deväťročnému veku tak rečeno ani chodiť nevedela. Chudina **vredy** mala na nohách, **oči vždycky boľavé**, hlavu jej **hampora** zohavila, jej malú tváričku **vredy** zašpatili. Marka užívala proti svojim aj dcériným neduhom viaceraké balzamy a fluídy, o ktorých sa z novin a z kalendárov dozvedela, lež každý liek bez výsledku zostal. Jedného dňa Marka pracovala v pánskom dvore, vo veľkom koryte prala šaty. Z razu čez dvor beží jeden kováč nenazdajky rovno ku korytu a prevrhne ho, šaty vypadnú a jedna čiastka sa aj zašpinila. Marka súc veľmi nervózna, prišla do veľkého hnevu. Kováča už i tak nemohla vystáť, lebo s divotvorným liekom všetkých v dedine liečil, ale Marka nedôverovala v ňom. Kováča poriadne snosila a ešte dlho s ním šomrala.

«Ten svetský klamár! Zaiste beží zas k nektorému nemocnému, ktorého obľázi s jeho divotvorným liekom». Pomstivá Marka zatvorila bránu, že by kováč nemohol nazpäť čez ňu prejsť.

O hodinu sa kováč navrátil a Marka sa škodoradostne usmievala, keď ho videla stáť pred mrežovou bránou.

«Dovoľte mi prejsť sestričko! Človek ani nevie kedy môže suseda potrebovať».

«Pravda, lebo práve vy môžete mi v nečom pomôcť. Asnád vás fluíd by vyhojil moju nemoc? Poznáam ja také bláznivosti, dala som ich už dosť aj ja priniesť a predsa mi v ničom nepomohly».

«No duša moja, preto nemusíte môj fluíd vysmievať. — Kto vie, čo ste vy za babraniny priniesť dala. Nehnevajte sa, že som vám asi pred hodinou nehožu zapríčinil, ale som mal veru veľmi ponáhlú cestu».

«Ja sa ale nazdám, že ste aj volnejšie mohli ísť», riekla Marka kováčovi.

«Ďakujte riekol, kováč, že ste ma nezadržala, lebo ináč by jedno nevinné dieťa bolo o život prišlo, a vy by ste bola príčinou bývala jeho smrti».

«Čo sa stalo?» pýtala sa Marka.

«Tam hľa na dolnom konci pri kostole jedno dievčatko nešťastne prešlo...»

«Tam o proti? Veď aj ja tam bývam. — Pri kostole? Jaj, snád to nebude len moja malá Terézka?»

«Malé deti sa hrali okolo vápenej jamy; jedno malé dievčatko padlo do nej, do ktorej práve teraz hasia vápno na reparovania kostola; na veľký kryk sbehlí sa susedia a vytiahli oparené dievča».

«Zomrelo chůda», vykrykla Marka bolastne. «To malé dievčatko je moja Terézka, tam v našom dome hasia vápno. Ja vás prosím, povedzte mi, čo sa ďalej stalo?»

«Ludia nevedeli jako jej majú pomáhať, lekár býva v 5 hodinovej dialke od našej obce. Na šťastia podrychtár, ktorého manželka pred Veľkou Nocou na krče, hnatia a žalúdočné bolasti skoro zomrela, ale ju Fellerov Elsa-Fluid, ktorý som jej ja dal, vyliečil, hneď poslal ku mne pre Elsa-Fluid a preto som s ním tak utekal. Keby som Elsa-Fluid pár minútami neskoršie bol priniesol, tak by

to dievčatko už medzi anjelkami bolo prebývalo. Teraz úfam, že dievčatko vyzdravie, vy sa ale presvedčite, že tie fluídy a balzamy, na ktoré ste takú hanu kydala, nesmiete stotožňovať s opravdivým Fellerovým Elsa-Fluidom, z ktorého som aj tej maličke dal už. Preto dobre urobíte, keď si hneď dáte priniesť z Fellerovej lekárne v Stubici (Záhrebská stolica) jeden tučet Elsa-Fluidu za 5 korún, lebo od toho vaše dievčatko zaiste vyzdravie».

Marka padla na kolena pred kováčom, so slzami v očiach, boskávala jeho ruky a zajikave vyslovujúc vďaku, ponáhľala sa domov k malému dievčatku.

Za päť dní zahojily sa dievčatku popálené rany a o 4 týždne zmyzol aj nemilý vysypok, a ztratila sa i rheuma, a keď Marka ešte 2 tučty Elsa-Fluidu za 8 korún 60 halierov dala od Eugena Fellera, lekárnik v Stubici, Templom-utca 18 (Záhrebská stolica) priniesť a dievčatku už dala, zmyzlo aj bolenie očí, jako aj inšie neduhy docela sa stratily. Marka potom aj sama užívala Elsa-Fluid, ktorý jej oproti srdcovému neduhu a boleniu hlavy výborné služby konal.

A tak Marka, ktorá prvej všetky fluídy vysmievala, teraz Elsa-Fluid na všetky strany každému odporúča za domáci liek oproti všetkým chorobám a každému vyprávala, že opravdivý Elsa-Fluid len u Eugena V. Fellera lekárnik v Stubici, (Záhrebská stolica) možno dostať, a že poštové útraty sám lekárnik platí, a vytrhla od všetkých iných jakýchkoľvek **svetských fluidov**, lebo jej len Fellerov Elsa-Fluid pomohol. V tej obci si potom každý chválil jeho účinok zvlášte oproti **nechuti k jedlu, lámke, trhaniu údov, trpnutiu noh a rúk, kulhavosti, ruži, klaniu, boleniu prs, boleniu krku, hrdla a drieku, priedusnice, boleniu hlavy, očí, uší a zubov, nervosite, škroflám, nočnému poteniu, horúčosti, zimzubov, nerovnosti, škroflám, nočnému poteniu, horúčosti, zimzubov, nerovnosti a proti slabosti.** Ludia potom s Elsa-Fluidom spolu aj Fellerove Elsa-Pilulky (6 bedničiek za 4 koruny) si objednávali a ktoré oproti každému **žalúdočnému neduhu, nesprávne troveniu, páleniu obličiek, nadimanu, kyslej stavy žalúdočnej, hlistam, detskému zrádniku, dráždenia k vracaniu, nemožnému spánku, bleďačke a proti mnohým iným nemociam s výtečným výsledkom účinkuje.** Vidíte priateľa moji, toto mi vyprávala nebohá Marka, a len sa tak triasla, keď mi povedala, že ona sama bola skoro vrazedelníčkou svojho dieťaťa, a že jedine Elsa-Fluid zachránil život jej malej Terézki. Čestný starček zamkol, lebo od veta hovorenia vyschlo mu hrdlo, a chytrý si do lížice vody pustil niekoľko kvapiek žltkavej tekutiny a prežrel; potom držiac flašku pred spoločnosťou, takto hovoril: «Čo som ja teraz užil, to je svetochýrni Elsa-Fluid, ktorý od kedy ho užívam, oslobodil ma od **bolenia hrdla a priedušného katáru.** Teraz tento divotvorný liek vždy pri sebe nosím». To bola rozprávka starčekova, ktorá sa veľmi chytró roznesla po dedine. Kto bol chorý, hneď si dal priniesť Fellerov Elsa-Fluid ktorom som potom aj sám iným ľuďom čítal, zvlášte ale umňav v dome v každej nehode pomohol. Minulej zimymnoho trpeli ľudia od **prechladnutia**, a keď sme sa v nedeľu v

... Marka padla na kolena pred kováčom, so slzami v očiach boskávala jeho ruky a zajikave vyslovujúc vďaku, ponáhľala sa domov k malému dievčatku.

kostole modlili, ľudia ustavične kašľali a kýchali, tak že človek ani modlitbu nemohol riadne vykonať. Mnohí dostali **nátku, influenzu zapálenia a dychacie neduhy**, ale tieto v krátkom čase a na isto vyliečil Elsa-Fluid. Ešte aj od **prievanu pochádzajúce nemoce** jako **nervositu, žalúdok, zoslabnutý zrak** Fellerov Elsa-Fluid hečí. **Zapáleniny, sarlach, vredy, chryplavosť, zaslamovania, bolenie úst, zápach úst, maternica náhle zmizli**, kto užíval Elsa-Fluid: tak aj **striedavá zimnica, zamdletia, potenia, pupence, svralavosť, vysypok, nehody pečene, zmrzliny** atď, v krátkom čase sa stratia. Ludia každodenne píšú podakovacie listy lekárnikovi Eugen V. Fellerovi do Stubice a s najväčšou úctou chovajú sa k nemu. To ale aj zaslúži, pretože nie len chorí ale aj zdraví ľudia užívajú Elsa-Fluid na posilnenia nervov, na občerstvenia a okrášlenie tváre, na umývanie hlavy oproti prpohlám a vypršaniam vlasov s výborným výsledkom. Kto si objedná Elsa-Fluid od Fellera, bude mi ďakovať, že som mu tento výborný liek naradil, len sa chráňme od všeliakých napodobnených fluidov, ale dajme si ho priniesť pod nasledujúcou adresou: **Eugen V. Feller, lekárnik, Stubica, Templom-utca 18 (Záhrebská stolica).**

Pravý Fellerov Elsa-Fluid (Fellerov Fluid z esencií príjemne voňajúcich bylín so známkou „Elsa“) musí na všetkých úpravách a na každej fľaške nosiť takúto ochrannú známku, jaka je tu vyobrazená s menom «Elsa» a s podpisom «Feller». Ponevač najnovšie Fellerov Elsa-Fluid často pod všetkými podobne znejúcimi menami padelajú, prosí sa ctený čitateľ, aby pozoroval na meno „Feller“, a nech nepoinýli opravdivý Fellerov Elsa-Fluid s podobne znejúcimi padelami (ako na príklad Zlatý-Elsa-Fluid, Lujza-Fluid objednať si atď.). Nesvedomiti ľudia ešte aj ochrannú známku napodobujú, teda aj «ochranná známka» je len vtedy opravdivá keďže je vidno na nej mená «Feller» a «Elsa». Zdarma pri 12 fľaškách. dostanete po každom opätovne objednanom tucte, aj s portom, škatulou a návodom k upotrebeniu! Elsa-Fluidu 1 fľašku. **Chraňme sa od napodobňovania!** — Menej neposielame.

12 fľaš alebo 6 dvoj. fľaš 5 korún — hal. 48 fľaš alebo 24 dvoj. fľaš 16 korún — hal.
24 « « 12 « « 8 « 60 « 60 « « 30 « « 20 « «
36 « « 18 « « 12 « 40 «

Kto na žaludkové bolesti a na netrávenie (chufi k jiedlu) trpí, tomu najlepšie odporúča ju sa Fellerove Rebarbara-Elsa-Pilulky s ochranou známok «Elsa» (Pilul. rhei chim. comp.) na krátko: „Elsa-Pilulky“. Tieto pilulky istotne rýchlo a bez bolosti napomáhajú na prehanie; účinkujú rýchle, isto, bezbolostne, zvyšujú chuť k jedeniu a napomáhajú trávenie, čistia ulavuju ako bóle aj choroby žalúdka tráviacich ústrojov. Obzvláštno pri zlom trávení, žl tácke atd. atd. a pri druhých chybách; dopomáhajú tiež i pri tvrdej stolici natoľko, nakoľko koža a druhé ústroje pohybujú sa. Veľký počet povdačných listov. Mnoho pochvali o užívaní piluliek v jedno spolu s Fellerovim „Elsa-Fluidom“. Pilulky sú len vtedy opravdivé, keď na žltu zabarvených škatulkách nachodi sa ochranná známka „Elsa“ a podpis „Feller“. Jedon balík (6 škatuliek) stojí 4 koruny.

Osem ročne dievča cez celú zimu trpelo na nohi bolenia a kroz «Elsa-Fluid» za jeden týžden celkom vyzdravelo.

Josef Kraják
Nemesény (Tekovská stol.).

Kto chce dostať Fellerov Elsa-Fluid, a pravé Fellerove Elsa-pilulky, nech si objedná listovne a jasno napíše adresu jediného dorábateľa.

Eugen V. Feller, lekárnik,

dvorný dodavateľ jeho cis. a kráľ. výsosti princa Filipa Bourbona
Stubica, Templom-utca 18. (záhrebská stol.)

Hlavný sklad v Budapešti: u lekárniko Jozefa Töröka, Kráľovská ulica č. 12
v lekárni «Nádor» dra Eggera Vaci-körut č. 17. a v lekárni Bélu Zoltána, Szabadság-tér.

Na proty hlavy bolenia hučanie v ušach, zubov, žalúdka, pichaniu, ranách, slovom pri všetkých nemocáh s dobrým úspechom účinkuje «Elsa-Fluid».

Juraj Király
Svätý-Lavrince (Barananská stolica).

Polovlnené sukne v rozmanitých farbách, dobrej jakosti 1 kus po 65—70 kr. **detské sukienky 20 kr. dobiereku zasiela: ADOLF JELINEK** v Lisku, p. p. Jimramov Morava. Tovar, jestli sa nehodí, príjemom nazpät a peniaze prinavrátim. Nespokojnosť je vylúčená.

Lacné české perie.

5 kilo nové tmavé driapané 9 kor. 60 hal., lepšie 12 kor. Biele mäkké, jak páper 18 kor. — 24 kor. Biele ako snah mäkké ak páper. driapané 30 kor. — 36 kor. Rozposielanie s dobiereku franco; zamene nie a nazpät prijatie je pod tou výnimkou dovolené jestli sa na poštové útraty vynahradia. **Benedikt Sachsel, Lobes 135** (pošta Pilsen Čechy.)

Dvojnásobne elektromagnetický kríž

«Nie Voltov kríž!»

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rosveseľuje, za čo dobre stojíme: pri lámke, lúpáníu, astmatických neduhoch a bezsnivosti, hučaniu v ušach, migrenu, klopaniu srdca, bofosti hlavy a zubov po- žltosti, krčoch žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčoch, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

Nietajni prostriedok

hlavných nemocíach, chladných rukách a nohách, krčoch srdca, epilepsii, mokrosti posteľe, slabosti, záduhu, isibli, bľadosti závratu, zlomi sluchu, nemocíach nervov, influenze, proti všeobecnej slabosti a. t. d'.

20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštným spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj aparat nemá sa držať za aparat Voltu, ktorý na základe svojej neúčinnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto môj dvojnásobne magnetický kríž nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštným spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní nebol uzdravený, nazpät dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj aparat upotrebiť!

Malý aparat stojí 4 koruny, ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký aparat 6 korún. Pri ťažkých chorobách zastarených aj 20 rokov sa má upotrebovať.

ALBERT MÜLLER

Budapešť, V. okres, Kálmán-utca č. 18/C. Vadász-utca na rohu.

Peniaze „mnoho“ peňazí!

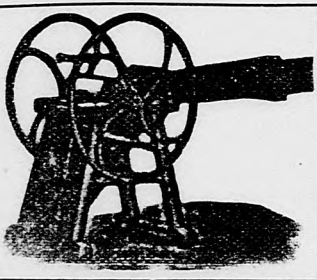
mesačne môže 1000 K každý bez zvláštných vedomostí a bez výloch snadno a poctive zahladať. Jestli zašlete hned svoju adresu pod-zn. «E. 806.» anoncn. oddeleniu

«Merkeru», Mannheim, Merrfeldstrasse (Badensko).

Páni hospodári! Netreba vám via-

cej hospodárske stroje z cudziny alebo od firmam nám nepriateľských drahsie kupovať, lebo moje výrobky dosiahly značnej dokonalosti.

Odporúčam svoje najnovšie: **Mláfačky s oceľovými guľicovými ložiskami**, ktoré idú o polovicu ľahšie, než ktorékoľvek iné. **Zentúre** dla najnovších modellov. **Zlepšené rajtáre**. **Výborné sečkovice** amerického a anglického systému. **Triery**. **Strúhadlá** na burgyňu. **Šrotovníky** na zrno. **Stroje na siatie**. **Pluhy**, **brány**. **Stroje na rezanie kapusty**. **Mač-**

kadlá na syr, borievky a na hlynu. **Zeľzné mangle** na prádlo, **decimálne váhy** a stroje na lámanie stromovej kôry.

Cenníky zašlem na žiadost' zdarma a franko.

MICHAL TRESKON, fabrikant hospodárskych strojov

v Bytči (Nagy-Bittse).